

OVERWEGING

In het laatste debat voor de presidentsverkiezingen was er een opvallende overeenstemming op het gebied van buitenlands politiek, ondanks opvallende meningsverschillen eerder in de race.

Kandidaat Romney liet weten in veel opzichten achter het beleid van de president te staan.

Sommige commentaren schreven dat er weinig anders opzat wegens zijn gebrek aan buitenland ervaring.

Anderen benadrukten dat hij opnieuw Obama te slim af was en hem op een verkeerd been te zetten met een veel redelijker standpunt dan hij mocht verwachten.

Zo'n debat laat in ieder geval zien dat natuurlijke tegenstanders soms kunnen verrassen.

Iets dergelijks lijkt er ook aan de hand tussen Jezus en de Schriftgeleerde over de vraag naar het belangrijkste gebod.

Normaal gesproken reageert deze groep kritisch of vijandig, of proberen ze de tegenstander in de discussie in de val te lokken met strikvragen

Nu blijkt daar niets van, eerder het tegendeel: de gesprekspartner lijkt het geheel eens met Jezus.

Ze vinden elkaar op basis van een gemeenschappelijke belijdenis, een oude tekst uit het boek Deuteronomium, die ze allebei als basis aanvaarden en waarover ook geen verschil in benadering of interpretatie bestaat: God liefhebben met heel je hart, ziel, verstand en kracht.

Jezus voegt zelfs nog iets toe: de naaste liefhebben als jezelf.

De geleerde op zijn beurt bevestigt deze lezing dat godsdienst niet op de eerste plaats en cultus of ritueel is, maar een praktijk van doen en handelen is om met de Ene in aanraking te komen.

Er wordt hier in kort bestek veel gezegd: Geboden en Liefde, een combinatie die niet meer zo vaak wordt gemaakt.

Geboden zijn objectief en voorafgegeven, en de moderne mens heeft er niet zoveel mee, behalve dat wetten nu eenmaal nodig zijn en een basis leggen.

Maar liefde is een andere categorie, dat komt uit het hart, is verbonden met warmte en tederheid, komt van binnenuit; regels worden beschouwd als rationeel en van buitenaf opgelegd.

Het bijzondere in deze tekst is dat hart en gebod met elkaar worden verbonden, en niet alleen het hart maar ook de wil en de kracht.

Het lijkt alsof dit in de tekst wordt aangevoeld: het hart heeft een bijzondere plaats bij de uitvoering van de geboden. Er staat niet: ik leg ze op aan je wil of aan je verstand, maar: "ik prent ze in je hart" .

De geboden moeten de intensiteit en de kleur van het hart meekrijgen, dan werken ze uit wat ze bedoelen en worden tekenen van Gods verbond met mensen.

Toch schuilt hier ook een eenzijdigheid. Het hart is in Bijbelse taal niet uitsluitend de zetel of de bron van de liefde, maar eigenlijk van alle gevoelens, ook van de drift, de kwaadheid, de haat...

Het hart is verbonden met emotie, van welke aard ook.

Ook onzer taal kent die dubbele gevoeligheid. Als je zegt "Heb het hart eens..." duidt dat meestal niet op de beste bedoelingen. Je zou ook kunnen zeggen "Heb het lef

niet..." maar lef is eigenlijk een Hebreeuws woord en het betekent, u raadt het al, hart!

Die dubbelheid wordt in de uitspraak "in het hart gegrift" meegenomen.

Eigenlijk gaat het om hartstocht, een woord dat wij ook heel dubbel kunnen duiden: je met hart en ziel inzetten en uitleven, maar ook je driften uitleven, met voorbijgaan aan...

Meer neutraal gaat het om natuurlijke energie die de mens met zijn schepping is ingegeven. Die drift heb je nodig om huizen te bouwen, handel te drijven, trouwen en kinderen te krijgen.

Zonder hartstocht geen productie of reproductie, geen liefde of strijd.

De energie van het hart moet niet ontkend worden, maar eerder gericht.

De beide driften, de goede en de kwade, zijn in het hart aanwezig, het is een ongedeeld hart, waar mee je een heel mens kunt zijn, in al je energie en driften.

Als je zo geen absolute scheiding maakt met het kwaad, en de kwade drift betreft in de religieuze werkelijkheid, dan is er ook geen kloof tussen de religieuze mens en de lichamelijk genietende mens.

Wel een spanning, maar die kan ervoor zorgen dat je een heel mens wordt.

Juist door gericht te worden op eenheid, worden de driften van de mens gezuiverd en geheiligd.

Joodse mensen dragen die geboden altijd dicht bij zich.

In het gebed van de ochtend worden ze op het voorhoofd en de arm gebonden, zo zijn ze altijd dichtbij, zowel bij het verstand als bij de wil en het hart.

Zo kun je voortdurend bezig zijn met je hart en al wat daar leeft, aan goede en kwade dingen.

Ortodoxe joodse mannen dragen zelf een gordel met kwastjes die over hun broek hangt, zo iets als een knoop in onze zakdoek (herinneren).

Elke dag is dan weer een gebed om met passie en energie te leven, wel tegelijk ook je wil en je handelen te richten op goede dingen, en zo je passie om te buigen.

Zo wordt het ook een werk om de naaste lief te hebben en daardoor God.

En ook binden wij geen geboden op ons hoofd en hart, we kunnen er wel naar leven.